

J. W. GOETHE

Faust

partea
întîia
a
tragediei
(fragment)

În românește de ȘTEFAN AUG. DOINAȘ

O CASUȚĂ ÎN GRĂDINA

Margareta dă buzna înăuntru, se ascunde după ușă, și cu degetele pe buze iscodește prin deschizătură.

MARGARETA : Ah, vine !

FAUST (intră) : Ștregărițo, te ferești ?

Te-am prins !

(O sărută.)

■ AL. PALEOLOGU

O luptă cu îngerul

*L*a un sfert de secol după Blaga, Ștefan Aug. Doinaș, fostul său student și discipol, i-a urmat exemplul, traducînd marele poem al lui Goethe, Faust. Însemnătatea faptului este evidentă și nu are nevoie să fie subliniată. Fără să-i semene deloc lui Blaga, ca poet, Doinaș face parte, în mod manifest, din aceeași familie spirituală, pentru care Goethe nu e numai unul dintre marile nume ale culturii, și Faust, unul dintre marile ei texte, ci reprezintă reperul fundamental al orientării în spațiul valorilor umane. „Cercul literar” de la Sibiu era alcătuit din discipoli ai lui Blaga, avînd, toți sau aproape toți, o formație intelectuală definită de studiul filosofiei ca disciplină, și mergînd, în ordinea aceasta, pe linia culturii germane de spirit goetheean. E semnificativ faptul, pe care-l aflăm din corespondența dintre Radu Stanca și I. Negoieșcu, că revista pe care intenționau s-o scoată tinerii (atunci) membri ai „Cercului literar” (sau „cerchiștii”, cum le plăcea să se numească) urma să poarte titlul „Euphorion” (acesta e, cum se știe, numele rodului iubirii dintre Faust și Elena, întruchipînd, în viziunea lui Goethe, destinul strălucitor și fulgurent al Lordului Byron). Revista nu a mai apărut atunci, iar cînd a apărut, mai tîrziu, pentru scurtă vreme, s-a intitulat, pur și simplu, „Re-

MARGARETA (îmbrațișindu-l, îl sărută și ea) :
 Stăpîn al meu, ce drag îmi ești !
 (Mefisto bate la ușă.)

FAUST (izbind din picior) : Cine-i ?
 MEFISTO : Om bun !
 FAUST : Ah, vită-ncălțată !
 MEFISTO : Despărțirea !
 MARTA (apare) : Da, e tîrziu.
 FAUST : Am voie să-mi însoțesc iubirea ?
 MARGARETA : O, nu ! De-ar ști măicuța. — Cu bine !
 FAUST : Vrînd-nevrînd,
 Cu bine !
 MARTA : Adio !
 MARGARETA : Să ne revedem curînd !
 (Faust și Mefisto ies.)

MARGARETA : Ce om fără pereche ! Și ce minte !
 La cîte se gîndește, Doamne sfinte !
 Mă pierd în fața lui, și parcă-aș da
 Din colț în colț, și zic la toate da.
 Sunt doar un biet copil prostuț, văd bine ;
 Să mor de știu ce-o fi găsind la mine.
 (Iese.)

PĂDURE ȘI PEȘTERA

FAUST (singur) : Tu, duh sublim, mi-ai dat, mi-ai dat de toate,
 Ce ți-am cerut. Nu în zadar obrazul
 De flăcări înspre mine l-ai întors.
 Mi-ai dat puternica Natură ca imperiu,
 Puteré, ca s-o simt, și să mă bucur.
 Și nu ca unui oaspete uimit și rece
 Îngăduitu-mi-ai în pieptul ei adînc
 Să văd ca-n sinul unui vechi prieten.
 Alaiurile celor vii mi le conduci
 Pe dinaintea ochilor, și frați ai mei

vista Cercului literar" ; numele „Euphorion” a fost preluat însă, în 1968, de fostul „cerchist” Nicolae Balotă, ca titlu pentru primul său volum de studii critice. Dar acest nume goetheean și faustic, de „Euphorion”, e definitoriu pentru spiritul „cerchist” și e confirmat astăzi de Doinaș, în pragul celor doisprezece lustri ai săi, prin studiosul său travaliu poetic al traducerii lui Faust.

Cred că nu e hazardat și nici impropriu a spune că „Cercul literar” de la Sibiu a însemnat un moment de cultură românească ce poate fi pus, în perspectivă de azi, nu la egalitate, dar în paralelă cu „Junimea”, bineînțeles mutatis mutandis. Cultura românească modernă a avut mult de cîștigat din asimilarea complementară a spiritului culturii franceze și al celei germane. Această sinteză ne-a fost cit se poate de propice întru degajarea și aprofundarea fecundantă a culturii noastre autohtone, cum a dovedit-o precursorul Mihail Kogălniceanu, unul dintre instauratorii spiritului critic românesc. E de remarcat că din sinul „Cercului literar” s-au manifestat cîțiva critici, toți de formație filosofică, și care sînt azi personalități de marcă ale culturii noastre. Doinaș însuși e un remarcabil critic. E de asemenea de remarcat că acești critici, în acea vreme, încă puțin sau deloc cunoscuți, și-au manifestat adeziunea la atitudinea critică reprezentată de E. Lovinescu, care, deși de formație franceză și nu precumpănitor filosofică, își încheia în acel moment opera prin vastul său ciclu de studii asupra junimismului. Mai e de remarcat că, prin gestul lor, acei tineri, cu o cultură în primul rînd germană, se delimitau neted și nu fără risc, de conjunctura politică pronazistă, pronunțîndu-se împotriva războiului.

Spiritul critic promovat de „cerchiști”, ca și odinioară de junimiști, decurgea din rigoarea disciplinei filosofice. Filosofia ca disciplină înseamnă o exigență a spiritului și nu o euforie sau o exaltare, cum se poate întîmpla dacă speculația se scutește de rigorile criticismului. De curînd a fost dată tiparului, împreună cu alte însemnări ale lui Eminescu, următoarea : „Mirarea cea mare a oamenilor

Mă-nveți să văd în aer, pomi și apă.
Iar când furtuna-n codri urlă, rage,
Și brazii urlași crâpind se surpă,
Făcînd să sune surd scobitul munte,
Atunci mă duci în calme grote, mie
Pe mine mă arăți, și-n pieptul meu
Minuni adinci și tainice se-arată.
Iar cînd zăresc deasupra luna plină
Cuprînsul îmblînzindu-l, suie-n juru-mi
Pe scări de stînci, din umede tufișuri,
Un pîlc de argintii figuri străbune
Calmîndu-mi gustul aspru-al contemplării.

O, simt că oamenilor li-e străină
Desăvîrșirea ! În acest extaz
Care-mi apropie întruna zeii,
Mi-ai dat un călăuz de care nu mă
Mai pot lipsi, deși mă umilește
În propriii mei ochi, distant și-obraznic,
Iar darurile tale mi le schimbă
Cu suflul unei vorbe în nimic.
El mi-a stîrnit în piept un foc sălbatic
După această dulce-ntruchipare.
Și astfel cad din poftă în plăcere,
Iar în plăcere lîncezesc de poftă.

(*Intră Mefisto.*)

MEFISTO : Ei, nu ți-e silă pe ce cale mergi ?
Mereu la fel ! cum poți să te mai bucuri ?
O dată treacă-meargă : poți să-ncerci ;
Dar după-aceea, cauți alte lucruri !

FAUST : Aș vrea să-ți vezi de altceva mai bun,
Decît să-mi strici această zi prosperă !

MEFISTO : Da, bine-bine ! am să mă supun ;
Deși mustrarea-mi pare prea severă.
Ușor mi-e să te las în voia ta
Potrivnică, sucită și semeață.

---

vine de acolo că filosofia are multe sisteme, din care poate nici unul nu-i adevărat. De aceea vom urma comparația cu embrio mai departe. Dintr-acelaș embrion originar iese pe de o parte un cîine (cinismul), un elefant (materialismul), o călugăriță (idealismul absolut) și un om cu o judecată dreaptă și încăpătoare (criticismul)". (cf. „Transilvania", nr. 9/1981). Evident, termenul se referă la accepția kantiană, dar poate fi extins asupra spiritului critic ca atare.

Ca poet, Doinaș este un poeta doctus, lirismul său e impregnat și pus în mișcare de sevele culturii. Nu scrie, har Domnului, „poezie filosofică", adică nu versifică idei formulabile discursiv, dar e un poet pentru care filosofia, ca exigență implicită a spiritului, dă sens lucrurilor. El nu e filosof „de profesie", ci om de cultură, cum, de regulă, sînt veritabilii poeți. Dar nu a rămas fără efect asupra sa faptul că poate afirma, ca Faust : „Habe nun, ach ! Philosophie... / Durchaus studiert..." A fi om de cultură e o chestiune de vocație, care se poate manifesta mai mult sau mai puțin aparent, adică cu o „vrednicie" variabilă. Spun asta pentru prietenul meu Constantin Noica, filosoful, care, cu toată dreptatea în principiu, dar nu și în aplicarea la cazuri particulare, dă în dreapta și în stînga multe note rele și foarte puține bune, după niște criterii de „vrednicie" cărturărească, în spiritul „fratelui fiului risipitor". Dacă e adevărat că „fratelui" îi datorează cultura lumii lucrări de seamă, dovadă Kant, nu e mai puțin adevărat că marile creații ale culturii le făurește mai ales „fiul risipitor", uneori chiar și în filosofie, dar în poezie cel mai adesea. Doinaș este un om de bibliotecă și de cabinet, un cărturar, dar n-aș zice deloc că aparține categoriei „fratelui". Nu are rost a ancheta dacă un poet știe „small latin and less greek", dar, cu multă sau puțină atare știință, un poet mare e om de cultură în mod fatal. Povestea lui Faust s-ar putea în definitiv defini și ca a unui cărturar care trece din tagma fratelui în cea a fiului risipitor.

Trudesc de zor pentru măria-sa,
Dar dacă i-am plăcut, ori ba,
Nu-i pot citi stăpînului pe față.

FAUST : Acesta e chiar tonul potrivit !
Vrei mulțumire, că m-ai plictisit ?

MEFISTO : Fiu al pămîntului, sărman de tine !
Ce viață ai fi dus tu fără mine ?
Te-am vindecat pe timp îndelungat
De balmeșul fantasmelor imaginare ;
De n-aș fi eu, erai de mult plecat
De pe pămîntu-acesta la plimbare.
Ce trebi pe stînci și-n peșteri, poți avea
Pierzîndu-ți vremea ca o cucuvea ?
Din piatra umedă și mușchiuri moi
Ce fel de hrană sugi ca un broscoi ?
Frumoasă pierdere de timp, și dulce !
Herr Doktor nu-i permite să se culce.

FAUST : Simți tu ce forțe noi de viață treier
Călcînd acest pustiu uitat de greier ?
De-ai bănuî ce fericire-ncerc aici,
Ai fi destul de-al dracului ca să mi-o strici !

MEFISTO : Vreo desfătare suprapămînteană ? !
Să zaci, tîrziu, în rouă, sus pe-o stană,
Pămînt și cer să stringi cu voluptate,
Umflîndu-te să-ajungi o zeitate,
Să scurmi visînd în simburi de argile,
Să sorbi Geneza celor șase zile,
Și să te-mbeți de nu-știi-ce putere,
Și-apoi să curgi extaziat prin sfere,
De tot ce-i pămîntesc să te despoi,
Și-nalta intuiție s-atingi apoi —

(cu un gest)

Cum, nu-ndrăznesc să-ți spun — ca închelere !

FAUST : Nerușinat ce ești !
Nu-ți place oare ?

Prin natura vocației sale și prin formația sa intelectuală, Doinaș era destinat să devină la maturitate emulul maestrului său Blaga, în traducerea lui Faust. E sigur că nu poate fi vorba de o alegere întîmplătoare și nici de o comandă editorială. După ce a tradus din Mallarmé, apoi din Hölderlin (această din urmă traducere însemnînd un prag hotărîtor pentru propria sa creație lirică, fapt atestat de el însuși și dealtminteri vizibil în nu puține dintre poemele pe care le-a publicat de-atunci, cu osebire în volumul Hesperia), era în ordinea firească a lucrurilor ca să se „înhamă” la traducerea lui Faust. În materie de poezie, arta traducerii începe cu alegerea textelor, adică, vreau să spun, opțiunea este ea însăși un act de ordinul creației, deliberarea ei incluzînd atitudinea creatoare a poetului care traduce și presupunînd afinități profunde, clar identificate de el. E deci vorba de severă „vrednicie” cărturărească, de scrupul artizanal, dar și de o testare plină de risc a „congenialității” (ceea ce nu înseamnă neapărat „echigenialitate”, dar presupune o ambiție a cărei mărime e dată de textul ales).

Nu se pune problema care versiune e preferabilă, a lui Blaga sau a lui Doinaș. Cititorii vor găsi, firește, detalii mai izbutite în una sau cealaltă (eu, dacă mi se îngăduie s-o spun, am găsit mai multe preferabile la Doinaș, — de pildă, toată scena din pivnița lui Auerbach, sau o anumită libertate a tălmăcirii, mai exactă însă pentru reliefaarea spiritului ironic, batjocoritor, al lui Mefisto, în replica acestuia din versul 3534 : „Crai senzual, ce metafizic te bălăcări” : în original : „Du übersinnlicher sinnlicher Freier” redat de Blaga fidel, dar fără relief : „O, senzual, suprasensibil pețitor” ; în versul 3684, în cîntecul lui Mefisto la chitară, Blaga redă numele Katrinchen prin mult prea românescul Catinco, distonant, în vreme ce Doinaș dă Catrino, mai puțin exotic în context. Bineînțeles, am găsit și detalii preferabile la Blaga. Dar deosebirile de amănunt nu pot duce la un ecartament apreciabil, cele două versiuni fiind constrînse de chinga fidelității la o sensibilă

MEFISTO : Ai drept la indignarea de rigoare.
 N-au voie cuvioasele urechi să-auză
 Ce inimile cuvioase nu-și refuză.
 Pe scurt și clar, ai voie să te minți
 Cu desfătări din cele mai fierbinți ;
 Dar mult n-o să reziști, ia bine seamă !
 De-altfel, ai și-nceput să obosești,
 Iar, dacă ține mult așa, o să sfârșești
 În nebunie, panică și teamă !
 Și-acum, destul ! — Puicuța ta stă-n casă
 Și totu-i pare sur și-nghesuit.
 Icoana ta din suflet n-o să-i iasă,
 Prea nebunește te-a iubit.
 Ți-a fost, cîndva, iubirea ca riul revărsat
 Ce se sporește prin topirea de zăpadă ;
 În pieptul ei talazul ți-ai vărsat —
 Iar riul tău începe-acum să scadă.
 Eu zic așa : în loc de-a te roti,
 Ca un monah, prin codri, la adică
 Mărețul domn mai bine-ar răsplăti
 Sărmana-i patimă de maimuțică !
 Te-așteaptă și-orice clipă-i pare grea.
 Din geam privește norii ca de nea
 Trecînd peste creneluri de cetate.
 De-aș fi o păsărică ! -ngînă ea
 Întreaga zi, și noaptea jumătate,
 Rareori suride, stă mai mult mîhnită,
 Alteori plînge cu lacrimi, din greu,
 Apoi pare iar liniștită, —
 Și-ndrăgostită mereu.

FAUST : Năpircă bătrînă !
 MEFISTO (pentru sine) :
 Îmi cazi tu în mînă !

FAUST : Infamule ! Să pleci din ochii mei !
 Să nu-mi vorbești de-aleasa ei făptură !
 Ah, lăcomia după frumusețea ei
 M-a-nnebunit peste măsură !

apropiere ; stilistic, versiunea Doinaș îmi pare însă în genere mai percutantă, sau, ca să zic așa, mai în tonul lui Mefisto).

Important este că la interval de o generație doi poeți și cărturari de seamă ai neamului nostru au săvîrșit marea faptă de cultură de a se încumeta la această „luptă cu ingerul”, în speță cu „demonul”, sau mai exact cu Daimon-ul ; această luptă era înscrisă în zodia intelectuală a amîndurora.

Există, fără îndoială, capodopere mult mai armonioase, mai pure, altele mai puternice, mai ample ca deschidere omenească, decît Faust. Dar Faust este, cum spune Noica, un fel de arcă a lui Noe pentru cultura europeană, o capodoperă încărcată de toate înțelesurile și sensurile acesteia, iar dacă poate părea eteroclită („arhipelag”, cum însuși Goethe a numit-o, sau un „bazar” cum au spus alții), aceasta e fiindcă însumează gîndirea de o (lungă) viață a înțeleptului și știutorului ei autor. Și fiindcă, de ce să nu admitem, cultura însăși are un aspect eteroclit, care o face pasionantă și inepuizabilă, și care ține de ceea ce Gabriel Liiceanu a numit „politropia” ei. „Intelectualii” preferă de regulă partea a doua a lui Faust, mai „culturală”, mai plină de referințe și, cum a arătat Noica, de premoniții ce s-au adevărit. Partea întîii, mai „populară”, mai „sentimentală”, o „simplă Gretchendichtung”, cum același Noica o numește, e mai accesibilă, mai „ușoară”. Dar poemul nu poate fi înțeles decît în totalitatea ambelor părți. Numai așa își revelă organicitatea. De aceea, aș dori ca Doinaș, în viitor, să traducă și Urfaust, și Fragmentul din 1790, precum și toate cele 210 Paralipomena, cu toate licențiozitățile și „drăcoveniile” pe care le cuprind. Toate „genialitățile” parțiale ale ambelor părți, și ale restului, vor apărea astfel integrate de geniul, adică Daimon-ul, ce le-a generat. ■

MEFISTO : Ei și ? Ea își închipuie că ai fugit,
 Și, întrucîtva, s-a adevărit.

FAUST : Îi sunt aproape, chiar de-aș fi departe,
 Nu pot s-o pierd, și nici să-i uit figura.
 Invidiez chiar cuminecătura
 Care de gura-i dulce are parte.

MEFISTO : Te cred ! Și eu te-am gelozit de-asemeni
 Pentru doi pui ce pasc sub roze, gemeni.

FAUST : Codoșule !

MEFISTO : Ha ! Ha ! Cînd i-a creiat
 Domnul în rai, pe fată și băiat,
 A consfințit această meserie
 Ca nobilă, căci le-a creiat, amice,
 Însăși ocazia propice.
 Și-acuma, fugi ! Să-i scoți din scăfirile
 Ideea morții ! Du-te ! Ce mai vrei ?

FAUST : La sinul ei e dragostea cerească !
 Căldura ei aș vrea să mă-ncălzească !
 Nu simt eu însumi suferința ei ?
 Nu sunt fugar, fără-adăpost și vatră ?
 Neomul fără liniște și țel,
 Ca un torent sorbind, din piatră-n piatră
 Turbat de lacom, hăul de sub el ?
 Iar ea-n simțiri mijind copilărește,
 Sub Alpi, într-un bordei nenorocit,
 Zorindu-se mereu gospodărește
 Închisă-n universu-i mărginit.
 Iar mie, odios lui Dumnezeu,
 Nu-mi fu destul
 Să spulber stîncile în hău
 Desprinse din pietrosul lor pătul !
 A trebuit să tulbur și pacea ei de rai !
 Această jertfă, iadule, ai vrut s-o ai !
 Tu, diavole, ajută-mi : durata spaimei scadă !
 Întîmplă-se, ce este scris !
 Destinul ei asupra mea să cadă,
 Să pier cu ea-mpreună în abis !

MEFISTO : Ah, cum începe iar să fiarbă !
 Du-te și-o mîngiie, sârman smintit !
 Cînd nu mai vede drumul mintea-i oarbă,
 El crede că e gata, s-a sfîrșit.
 Să-și poarte viața, cine e bărbat !
 Oricum, tu ești destul de-mpelițat.
 Nimic pe lume nu-i mai nesărat
 Decît un diavol, care-a disperat.

ODAIA MARGARETEI

MARGARETA (*la furca de tors, singură*) :

S-a dus tihna mea,
 Mi-e inima scrum :
 Și nu le mai aflu
 Nicăieri și nîcicum.

Cînd cu el nu sînt
 Mă simt ca-n mormînt,
 În lume mi-e atît
 De amar și urît.

Sârmanul meu cap
 S-a zdruncinat,
 Sârmanul meu gînd
 S-a măcinat.

S-a dus tihna mea,
 Mi-e inima scrum !
 Și nu le mai aflu
 Nicăieri și nîcicum.

După el doar privesc
 Pe fereastră cu drag,
 După el doar pornesc
 Mereu peste prag.

Înaltul său mers,
 Frumoasa-i statură,
 Puterea din ochi,
 Surîsul pe gură.

Și vorbirea lui
Vrăjit-curgătoarea,
Stringerea de mină,
Și ah ! sărutarea !

S-a dus tihna mea,
Mi-e inima scrum ;
Și nu le mai aflu
Nicăieri și năcicum.

Cu ființa toată
După el tinjesc,
O, să-l prind o dată
Și să-l opresc,

Și să-l sărut
Atîta cit vreau,
De pe buzele lui
Pieirea să-mi beau !

GRĂDINA MARTEI

Margareta, Faust

MARGARETA : Promite-mi, Henric !

FAUST : Am să fac ce pot !

MARGARETA : Dar spune-mi : de religie — ce crezi ?
Ești om de inimă, și bun de tot,
Dar n-aș prea crede c-o apreciezi.

FAUST : Hai, lasă asta ! Simți că-s bun cu tine ;
Pentru cei dragi dau tot ce am în mine,
Nu vreau să stric altarul și crezul nimănui.

MARGARETA : Dar nu-i destul, trebuie să crezi, fierbinte !

FAUST : Să cred ?

MARGARETA : O, de-aș avea putere-asupra lui !
Nu dai cinstire tainelor preasfinte.

FAUST : Ba da.

MARGARETA : Dar fără duh și osirdie !
N-ai fost de mult la spovedit, la liturghie.
Tu crezi în Domnul ?

FAUST : Draga mea, ce muritor
Poate să spună : Cred în Dumnezeu ?
De-ntrebi pe preoți și-nțelepți, mereu
Batjocură îți va părea răspunsul lor.

MARGARETA : Atunci înseamnă că nu crezi !

FAUST : Tu, dulce chip, greșit interpretezi.
Cine cuteza-va
Să-i numească slava
Zicînd : cred în el !
Sau cine-ndrăzni-va
Să-i stea împotriva
Zicînd : nu cred în el !
Atotcuprinzătorul,
Atoatepăstrătorul
Nu-mbrățișează, nu ne ține
Pe mine și pe tine și pe sine ?
Nu se boltește-n înălțime cerul ?
Nu stă solidă dedesubt țărîna ?
Prielnicele astre nu sclipesc
Din veac asupra noastră ?
Nu te privesc eu ochi în ochi,
Și nu ți se revarsă toate
Și-n inimă, și-n cuget,
Și nu se țes în taină fără moarte
Vădite-nevăditele-mprejur ?
Ah, umple-ți inima, oricît de mare,
Și cînd simți-vei, uriașa desfătare,
Dă-i numele de care ești în stare :
Zi-l fericire ! Inimă ! Iubire ! Dumnezeu !
N-am nici un nume eu

Pentru aceasta ! Simțămint e totul :
Numele-i fum și zvon
Începșind un jar ceresc.

MARGARETA : Da, toate bune și frumoase ; din amvon
Și preoții cam tot așa grăiesc,
Doar vorbele oleacă sunt schimbate.

FAUST : O spun și inimile toate
În toate locurile de sub soare
Și fiecare-n limba sa, —
De ce n-aș spune-o și eu într-a mea ?

MARGARETA : Cînd te ascult, aș zice că-i așa.
Dar lucrurile sunt alătura puțin ;
Nu am convingerea că ești creștin.

FAUST : Copila mea !

MARGARETA : Mă întristează iarăși
Cînd văd că ai asemenea tovarăș !

FAUST : Adică cum ?

MARGARETA : Urăsc pe-nsoțitorul tău,
Și din adincul sufletului meu !
De cînd sunt eu pe lume n-am simțit
Că inima din piept, împunsă, geme,
Ca la vederea-acestui om nesuferit !

FAUST : Păpușă dulce, nu te teme !

MARGARETA : Prezența lui stîrnește singele din mine.
Și totuși tuturor le vreau bine ;
Pe cît de mult mi-e dor să te-ntilnesc,
Pe-atîta-n fața lui mă îngrozesc ;
Îl cred în stare de-orice mirșăvie !
De n-am dreptate, Domnul îndurător să-mi fie !

FAUST : Sunt arătări pe lume-n chip și fel.

MARGARETA : Nu vreau să-aud de cei ce sunt ca el !
De cîte ori apare-n prag, atît
Se uită de ironic și urît,
Și-atît de mult se mohorește !
Se vede că nimica nu-i priește.
Și-i stă înscris pe frunte că nu va
Putea iubi nicicînd pe cineva.
La pieptul tău mă simt preafericită,
Și liberă, fierbinte-dăruită :
Prezența lui mă tulbură îngrozitor.

FAUST : Tu, îngerașul meu bănuitor !

MARGARETA : Abia îl văd, că ceva nefiresc
Mă-mpresură și mă înhață,
De parcă-aș înceta să te iubesc !
Nu pot nici să mă rog, cînd e de față,
Și asta mistuie în mine tot.
Tu trebuie să simți la fel, socot.

FAUST : Ți-e numai antipatic peste poate.

MARGARETA : Acuma trebuie să plec.

FAUST : Ah, nu se poate
Niciînd măcar un ceas să te cuprind
Și piept la piept și suflet din suflet să mă-aprind ?

MARGARETA : O, de-aș dormi eu singură în casă !
La noapte ți-aș deschide zăvorul, bucuroasă ;
Măicuța însă are somn ușor,
Și dacă ne-ar vedea întimplător,
Simt că-aș muri pe loc !

FAUST : Tu, îngerule ! Nu te necăji deloc.
Aici e o sticlută ! Nu-i nevoie
Decît de două picături, și ca pe-un țînc
O va cuprinde-un somn plăcut și-adînc.

MARGARETA : Cum aş putea să nu-ţi fac eu pe voie ?
 Dar sper să nu-i provoace nici un rău !
 FAUST : Altfel, te-aş îndemna, copilul meu ?
 MARGARETA : Ajunge, bunule, să te privesc un pic,
 Şi voia mea pe urma voinţei tale vine ;
 O, am făcut atâtea pentru tine,
 Că ce-mi rămîne să mai fac e mai nimic.
(Iese.)

(Intră Mefisto)

MEFISTO : Plecă, puşteanca ?
 FAUST : Iar ai spionat ?
 MEFISTO : În amănunt, şi-aşa cum se cuvine :
 Herr Doktor, sunteţi, deci, catehizat !
 Nădăjduiesc c-o să vă prindă bine.
 Fetiţele doresc neapărat
 Să fii pios, s-asculţi de vechea lege.
 Işi zic : de-i blind, ne va urma, se înţelege.
 FAUST : Tu, monstrule ! nu vezi tu, oare,
 Cum sufletul acesta, pios cum altul nu-i,
 Plin de credinţa lui,
 Ce singură-i în stare
 Să-l mintuie, — se chinuie-ngereşte abătut
 Că omul cel mai drag este pierdut ?
 MEFISTO : Crai senzual, ce metafizic te bălăcări !
 Un prunc te-a dus de nas cu măiestrie !
 FAUST : Tu, corcitură de noroi şi flăcări !
 MEFISTO : Şi ce expertă-n fiziognomie :
 În faţa mea se simte nu-ştiu-cum !
 Ascunse planuri masca mea emană ;
 Da, simte-n mine geniul orişicum,
 Sau poate chiar pe dracul în persoană. —
 Deci, noaptea asta — ?
 FAUST : Nu e treaba ta !
 MEFISTO : S-o crezi ! Doar am şi eu plăcerea mea !

LA FINTÎNĂ

Margareta şi Liza, cu ulcioare.

LIZA : Dar de Barbara-ai auzit ?
 MARGARETA : Nimic ! Dar ştii că ies atît de rar.
 LIZA : Vorbeşte toată lumea ; deci, e clar :
 S-a zis cu ea, acum s-a pricopsit.
 Şi ce-ngîmfată !
 MARGARETA : Cum ?
 LIZA : Era de soi.
 Acum, mîncînd şi bînd, hrăneşte doi.
 MARGARETA : Ah !
 LIZA : A găsit taman ce-a căutat.
 Şi cît s-a tot ţinut după băiat !
 Cîte plimbări
 Prin sat, la joc şi veselie,
 Şi peste tot întîia vrînd să fie,
 Şi-l îmbia cu vin şi cu gustări ;
 De-atîta frumuseţe sta gata să pleznească,
 Şi nu i-a fost ruşine să primească
 Nici daruri de la el, cercei, brăţări ;
 Ba un pupic, ba cite-o-mbrăţişare ;
 Şi uite-aşa, s-a zis cu dulcea floare !
 MARGARETA : Sărmana fată !

LIZA : Doar nu-ți pare rău !
 Când mai torceam la clacă, bunăoară,
 Și mama-n timpul nopții nu ne lăsa afară,
 Ea sta lângă frumosul ei flăcău ;
 Pe bancă-n întuneric, să-i ajungă
 Întreaga noapte nu-i părea prea lungă.
 Să stea acum, dacă s-a vrut iubită,
 La strană în stihar de pocăită !

MARGARETA : Dar o s-o ia, desigur, de nevastă.

LIZA : Doar nu-i nebun ! Un tânăr arătos,
 Tu crezi că dintr-un singur loc bea apă ?
 A și întins-o.

MARGARETA : Asta nu-i frumos !

LIZA : Și chiar de-o ia, de rău nu scapă :
 Flăcării o să-i smulgă cununița.
 Iar noi cu paie-i presăram porțița !
 (Iese.)

MARGARETA (*mergînd spre casă*) :
 O, cum birfeam de-nverșunată
 Adesea, cînd greșea vreo fată !
 N-aflam cuvînt usturător
 Spre-a osîndi păcatul lor !
 Oricît de negru, negru greu,
 Tot nu era destul, pe gustul meu ;
 Semeață, mă-nchinam, gata să-nfrunt,
 Și-acum eu însămi păcătoasă sunt !
 Și totuși, — Doamne, tot ce m-a minat
 Atît de dulce-a fost ! și minunat !

CURTE INTERIOARĂ

Intr-o firidă în zid, o statueta a Maicii Domnului, în față, vase cu flori.

MARGARETA (*pune flori proaspete în vase*) :
 Ah ! vină
 Adînc-îndurerato, și te-nclînă
 Mingiietoare peste chinul meu !
 Cu inima-mpunsă,
 De spade străpunsă,
 Te uiți cum moare fiul tău.
 Spre Tatăl privești,
 În suspine-nvelești
 Durerea ta și chinul lui cel rău.
 O, cine
 Ca tine
 Îmi simte durerea din oasele vii ?
 Ce biata mea inimă plînge,
 Ah ! teama și dorul ce-o frînge,
 Doar tu, numai tu mi le știi !
 Oriunde merg pe cale
 Doar jale, jale, jale
 Ascund în piept acum !
 Sunt singură, învinsă,
 Și plînsă, plînsă, plînsă,
 Cu inima în scrum.
 Cu lacrimi, în fereastră
 Udai aceste flori,
 Cînd ți le-am pus în glastră,
 Culese de cu zori.
 Cînd soarele-n odaie
 Devreme mi-a intrat,
 De-amarnica văpaie
 Zăceam încă în pat.
 De moarte, de rușine scapă-mă, de greu !

Ah ! vină,
Adînc-indurerato, și te-nclină
Mîngîietoare peste chinul meu !

NOAPTE

Stradă în fața casei Margaretei.

VALENTIN   (*soldat, fratele Margaretei*) :
Cînd pe la chefuri vreun deștept
Se tot bătea cu pumnii-n piept,
Iar ceilalți toți sîrînd în cor
Strigau virtutea mîndrei lor,
Secîndu-și lauda-n pahar —
Eu, liniștit, fără habar,
Cu coatele pe masă stam,
Verzi și uscate ascultam,
Zimbeam și barba mîngîind
Paharu-l ridicam apoi
Zicînd : Da, multe-or fi fiind,
Dar e vreuna pe la voi
La fel cu Margareta mea,
Surorii mele-asemenea ?
Cling-cling ! pahare-n jur sunau ;
Unul striga : Pe ochii mei !
E fala neamurilor ei !
Și lăudăroșii amuțeau.
Și-acum ! — mi-aș smulge-aceste plete,
M-aș da cu capul de perete ! —
Cu-n țepături, strîmbîndu-și nasul,
Rîd ticăloșii la tot pasul !
Iar eu, ca răul platnic, iată
Primesc și nu dau niciodată !
Și chiar pe toți de i-aș răpune,
Că-s mincinoși tot nu pot spune.
Dar cine vine ? Furișel,
Și-ncet ? Sunt doi, de nu mă-nșel.
O fi chiar el ? Ah, să-mi încapă
În gheare-acum, că nu mai scapă !

(Faust, Mefisto.)

FAUST :   Cum la fereastră-acolo-n paraclis
În candelă un muc de rază scade,
Și tot mai slab lucește, pînă cade
În juru-i bezna grea, ca un abis,
Așa și eu în pieptul meu mă-ntunec.

MEFISTO :   Iar eu, ca un motan, parcă alunec
Tînjind de dor, pe-o scară, pe furiș,
Și-apoi bag ghearele-n acoperiș ;
O poftă de plăcere mă încearcă,
Un chef de furt și-mperechere parcă.
Așa prin mădulare mi se-mbie
Noaptea Walpurgiei cu fastu-i treaz.
Deoarece chiar poimiine-o să fie,
Întru gustarea ei, veghem de azi.

FAUST :   Dar între timp nu se va fi-nălțat
Comoara ce cu flacăra-i m-a ațîțat ?

MEFISTO :   Foarte curînd avea-vei desfătarea
De-a dezgropa căldarea.
M-am dus din nou să trag cu ochiul : zău,
Sunt galbeni glorioși cu cap de leu.

FAUST :   Dar nu-i și vreo brătară, vreun inel,
Să le ofer iubitei, ca podoabe ?

MEFISTO :   Am deslușit parcă ceva, un fel,
De lănțișor alcătuit din boabe.

FAUST : Exact ce-mi trebuia ! Rău mi-ar părea
Cu mina goală să mă duc la ea.

MEFISTO : N-ar trebui să vă mîhnească treaba
De-a mai gusta ceva și pe degeaba.
Acum, cînd cerul arde-n stele, plin,
Ascultă-o piesă-ntr-adevăr măiastră :
Îi cînt un cîntec, cam moral puțin,
Care-o va-nnebuni pe fata noastră :
(*Cîntă la chitară.*)

Ce-mi vîi șirag	Atente fiți !
La badea drag,	Dacă greșiți,
Catrino,-n prag	Trist somn dormiți,
Cu soarele deodată ?	Copile fără preget !
Mai bine-ai sta !	Păziți, vă zic !
Căci vei intra	E-un șiretlic :
Ca fată, da !	Nu dați nimic,
Dar n-ai să ieși tot fată.	Fără inel în deget !

VALENTIN (*vine în față*) :
Pe cine vrei tu să momești ? Ah, fiara !
Afurisit corupător lăleț !
Întîi — la dracu' cu chitara !
La dracu-apoi, cu falsul cîntăreț !

MEFISTO : Chitara-i spartă ! pagubă-n ciuperci.

VALENTIN : Dar despicarea țestelor, n-o-ncerci ?

MEFISTO (*lui Faust*) :
Herr Doktor, nu da-n lături ! Hai, atacă !
Fii iute și virtos, te dirlez !
Hai, trage-odată mătura din teacă !
Împunge numai ! eu parez !

VALENTIN : Parează asta !

MEFISTO : Uite ! Scurt ți-e acul.

VALENTIN : Și pe-asta !

MEFISTO : Sigur !

VALENTIN : Parcă lupt cu dracul !
Dar ce-i cu mîna mea ? Mi-a amorțit !

MEFISTO (*lui Faust*) : Străpunge !

VALENTIN : Vai !

MEFISTO : Și mitocanul s-a-mblînzit !
Să dispărem, și cît mai iute-acuma ;
O larmă-nfiorătoare s-a iscat.
Eu cu poliția stau minunat ;
Dar, cînd se varsă singele, s-a zis cu gluma !

MARTA (*la fereastră*) : Săriți ! Săriți !

MARGARETA (*la fereastră*) : Aduceți felinare !

MARTA (*ca mai sus*) : Se bat, și țipă ! Larmă ! Încăierare !

POPOR : Alci e unul mort în cale.

MARTA (*ieșind afară*) : Și ucigașii, unde-au dispărut ?

MARGARETA (*la fel*) : Aici, în singe, cine e, căzut ?

POPOR : E fiul mamei tale.

MARGARETA : O, Doamne ! Ce nenorocire ! Doamne sfinte !

VALENTIN : Mor. Încă repede-un cuvînt,
Pe urmă și mai repede m-am dus.
Ce plîngeți ? Ascultați ce am de spus !
(*Toți se strîng în jurul lui.*)
Tu, Margareta, încă ești
Prea tinărară, ca să gîndești,
Iar lucrul n-a ieșit curat.
Așa-ntre noi, numaidecît
Ți-o spun : o curvă ești, și-atît !
Măcar de-al fi cu-adevărat !

MARGARETA : O, Doamne ! Frate drag ! Ce zici ?

VALENTIN : N-amesteca pe Domnu-aici !
Ce s-a făcut, e rău făcut,
Dar va dura, dacă-a-ncepul.
Acum ai unul, într-ascuns ;
Curînd el nu-ți va fi de-ajuns,
Iar cînd va fi duzina plină
Întreg orașul o să vină.
Cînd se naște, rușinea-i ținută
Pe lume în mare secret ;
O pinză a nopții, țesută
De toți, o ascunde discret !
Ar putea fi ușor omorîtă.
Dar, după ce crește, cutează
Să iasă pe stradă-n amiază,
Deși e la fel de urîtă.
Cu cît e mai hidă la față,
Cu-atît mai fățiș se răsfață.
Da, vîd într-adevăr o zi,
Cînd bravii cetățeni se vor păzi
Să-ți iasă, desfrînat-o l-n cale
Ca unui stîrv ce-aduce boale.
Ai să te temi ca de-un balaur
De ochii tuturor, de jar !
N-o să mai porți lănțug de aur !
Nici loc nu vei avea lîngă altar !
Cu mindru guler de dantelă moale
N-ai să mai dănțuiești de sărbători !
Te vei tîri-ntr-un colț, cu jale,
Printre schilozi și cerșetori
Și, chiar dacă te iartă Domnul sfînt,
Tot blestemată fi-vei pe pămînt !

MARTA : Reverse-ți Domnul multă îndurare !
De ce te-ncarci, prin hulă, și mai tare ?

VALENTIN : Dacă ți-aș frînge oasele bătrîne,
Codoașă hidă, fără de rușine !
Aș mai putea spera la Dumnezeu
Măsură dreaptă la păcatul meu.

MARGARETA : O, frate drag ! Cumplit ți-e chinul !

VALENTIN : Ți-am spus : ajunge cu suspinul !
De cînte, cînd te-ai lepădat,
Pumnal în mine-ai împlîntat.
Mă duc prin somnul morții grav
La Domnul, ca soldat și brav.

(Moare.)

---

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

După ce a reprezentat recent *Dirijorul de D. R. Popescu (regia Florin Fătuțescu)* și *Miriiala de Paul Cornel Chitic (regia, Ludmila Szekély Anton)*, secția română a Teatrului de Stat din Sibiu pregătește, în regia lui *Gheorghe Miletineanu*, La un car de minte un dram de prostie de *Ostrovski*. Tot *Gheorghe Miletineanu*

repetă, la secția germană a aceluiași teatru, *Sărmanul cavalier de Peter Hacks*. ● Revista „Lumea”, din 15 octombrie 1981, publică un articol în care *Dinu Săraru* comentează cu amărăciune desființarea Teatrului londonez *Old Vic*, după aproape un veac de strălucită activitate. Cităm din articol : „Totul a pornit de

la mizera dependență a acestui vas-amiral al scenei teatrale europene de o biată subvenție... Din păcate, nimeni nu va putea, niciodată, contabiliza cîtă bogăție de spirit a răspîndit acest bătrîn teatru în lunga lui existență. Cînd se va reuși să se realizeze o carte de conturi spirituale, se va vedea, poate, că teatrul merita subvenția”.